

SKORAJ DAVNI ZAČETEK

V Slikarski koloniji Izlake–Zagorje je bilo doslej okoli 300 pretežno akademskih slikarjev iz domovine in tujine. Med njim so imena, ki so bila pomembna že ob prvem vabljenju, druga so postala pomembna kasneje, tretja bodo gotovo pomembna v prihodnje. Med njimi so mnogi Prešernovi nagrajenci ali pa še bodo, saj danes radi obiskujejo kolonije tudi mladi slikarji in slikarke, ki se v kolonijah iz oči v oči srečajo z znano ali povsem neznano pokrajino, čeprav tudi na likovnih akademijah poskrbijo za soočenja z njo. Nekateri slikarji so v preteklosti trdili, da je njihovo srečanje z zasavsko pokrajino vplivalo na njihov izrazni način, drugi so ostajali pri svojem. Usodnega slikarskega preobrata pa najbrž, bodimo skromni, zaradi deset ali dvajsetdnevnega bivanja med zasavskimi hribi, med rudarji in slikovitim podežljem ni nihče doživel, čeprav je bila želja po novem odnosu do slikanja pokrajine vedno prisotna. Zanimivost kolonijskih slik je najbrž v slikarskih podrobnostih, ki jih opazi in občuti le občutljivo in slikarsko razgledano oko, kakršna so imeli ali imajo Marijan Tršar, Andrej Pavlovec, Milček Komelj, Stane Kumar, Cene Avguštín, Iztok Premrl, Dušan Železnov, Mitja Košir in drugi, ki so o pojavu in sadovih kolonij morda največ pisali. Dvomim, da je danes kdo v Sloveniji, ki bi znal vse nekdanje in sedanje oblike in sadove dela po kolonijah, srečanjih, taborih, ex temporih pregledno strniti in oceniti njihov pomen. Dejstvo pa je, da so vse te oblike povzročile večjo demokratizacijo slikarstva, ki je bilo nekoč bolj domena večjih urbanih središč, da ne rečem prestolnic. Kolonije pa so tudi razbile mit, da so slikarji nedružabni in vase zaprti ljudje, ki se ne marajo družiti, se učiti od narave in drug od drugega. V slikarski koloniji Izlake–Zagorje imamo z njimi po večdesetletnem delu drugačne, dragocene in imenitne izkušnje.

Nande Razboršek

Generacijsko je »izlaške« nagrajence v grobem mogoče razdeliti na štiri osnovne skupine. V prvo spadajo trije umetniki, ki so se uveljavili – zanimivo: vsak na docela svojstven način – že pred drugo svetovno vojno, po njej pa so nastopali tudi kot učitelji ali vsaj kot pomembni zgledi mlajšim generacijam: od vseh najstarejši in vsaj ob svojem vrhuncu najbolj radikalni Avgust Černigoj (ki je v koloniji sodeloval leta 1971) in ob njem še Miha Maleš (1971, 1972) ter Maksim Sedej st. (1973). V drugo skupino spadajo umetniki, ki so se uveljavili v petdesetih in zgodnjih šestdesetih letih, torej spadajo v generacijo, ki je v povojnem obdobju in predvsem v času po (pri nas sicer relativno kratki, a nikakor ne neškodljivi) vladi socializma znova začela slediti ključnim principom modernizma.

Tretjo, najbolj obsežno skupino sestavljajo tisti, ki so nastopili v poznih šestdesetih in v sedemdesetih letih, torej v obdobju, ki še vedno sodi v (pozni) modernizem, za katerega pa je bil že značilen pluralizem slogov, ki ga sicer običajno povezujemo s poznejšim razvojem; v njihovih opusih zato srečujemo tako najbolj radikalne kakor (bolj ali manj) »vmesne« smeri obdobja od konceptualizma prek op- in pop-arta do superrealizma.

In končno – v zadnjo skupino spadata najmlajša umetnika: Zdenko Huzjan (1974, 1976, 1983, 1985) in Jože Slak (2001, 2002), ki sta se pojavljala že v sedemdesetih letih, uveljavila pa sta se – spet vsak s svojim docela specifičnim likovnim svetom – v osemdesetih letih. Njuna skupina je torej najmanjša, kar pa seveda še ne pomeni, da bo takšna tudi ostala; ne nazadnje lahko ob tokratni razstavi tudi ugibamo, s katerimi od njihovih izlaških sodobnikov ter naslednikov se bomo lahko srečali na naslednji.

Lev Menaše

IZLAŠKO-ZAGORSKA KOLONIJA IN PREŠERNOVI NAGRAJENCI

Ljudje svoj obstoj in način življenja velikokrat gradimo na osnovi tega, kar vidimo, in pri tem ima nesporno vlogo tudi barva, ki je mnogokrat odločilnega pomena za sprejemanje naših pomembnih odločitev. Vsenaokrog nas je nešteto barvnih odtenkov, nians in tonov, ki nam lajšajo, včasih pa tudi otežujejo življenje. Umetnost je kot ogledalo naših duš in hotenj, je odziv na poenostavitev samega sebe in pripovedi našega življenja.

Kot odziv na vse to se je leta 1964 – na iniciativo domačega slikarja Toneta Leskovška in ob vsestranski podpori tedanjega predsednika Občine Zagorje Dušana Kolenca – na Izlakah zbrala družina slovenskih slikarjev. Navdihnjeni z že delujočimi kolonijami v tujini in tudi v Sloveniji so želeli v skupini in vsak zase podoživeti in prenesti na slikarsko platno ali papir pokrajino Zasavja, ki je vse bolj kazala podobo industrijske krajine in bila sprva nekakšen moto umetniškega ustvarjanja na Izlakah.

Tako se v stilizirani, skoraj otroški risbi ali pa v ekspresionističnih, dramatičnih pokrajinah, lahko tudi v abstrahiranih potezah, rojevajo slikarjeva doživetja in sprejemanja. Ni pomembno, ali se ta dela rojevajo v naravi ali v ateljeju, kot tudi ne, na katerem in v kakšnem materialu, pomembno je, da najdejo svoje mesto v našem življenju. Prav tako so omenjeno dojeli in sprejeli številni slovenski umetniki, med njimi tudi umetniki, ki so bili že pred prihodom v kolonijo Prešernovi nagrajenci, nekateri pa so to postali kasneje. Različne generacije umetnikov, različni slogi in tehnike ustvarjanja, ki se v naši koloniji dopolnjujejo in tkejo v celoto, nam odkrivajo vso lepoto in čar likovne umetnosti.

Naša kolonija nikoli ni imela ambicije kovnice likovnih umetnikov, je pa druženje v njej marsikateremu udeležencu dodalo kaj novega. Kot je dejal eden od udeležencev kolonije: »Tudi mi starejši se lahko kaj naučimo od mlajših kolegov.«

Naj bo dojemanje kolonije takšno ali drugačno, pozitivno ali negativno, v umetniških delih, nastalih v naši koloniji, se zrcali podoba včerajšnjega, današnjega in jutrišnjega sveta, takšnega, kot ga zaznava in vidi umetnikovo oko. Naj bo lep ali grd, črno-bel ali barvit, umetnik v njem vedno vidi inspiracijo in izziv za svoje ustvarjanje.

Bojan Čokl

Razstavo smo pripravili v sodelovanju s Slikarsko kolonijo Izlake–Zagorje in Občino Zagorje ob Savi.

IZDAL: Premogovnik Velenje, zanj dr. Milan Medved
RAZSTAVNI PROSTOR: Muzej premogovništva Slovenije, Partizanska 78
DATUM: 10. 11. 2011 - 20. 12. 2011
ORGANIZACIJA: Stojan Špegel
POSTAVITEV RAZSTAVE: Stojan Špegel
IDEJNA ZASNOVA ZLOŽENKE: Stojan Špegel
OBLIKOVANJE: Ivo Hans Avberšek

MUZEJ PREMGOVNIŠTVA
SLOVENIJE

RAZSTAVIŠČE BARBARA

10. 11. 2011 - 20. 12. 2011

PREŠERNOVI
NAGRAJENCI
LIKOVNE KOLONIJE
IZLAKE–ZAGORJE

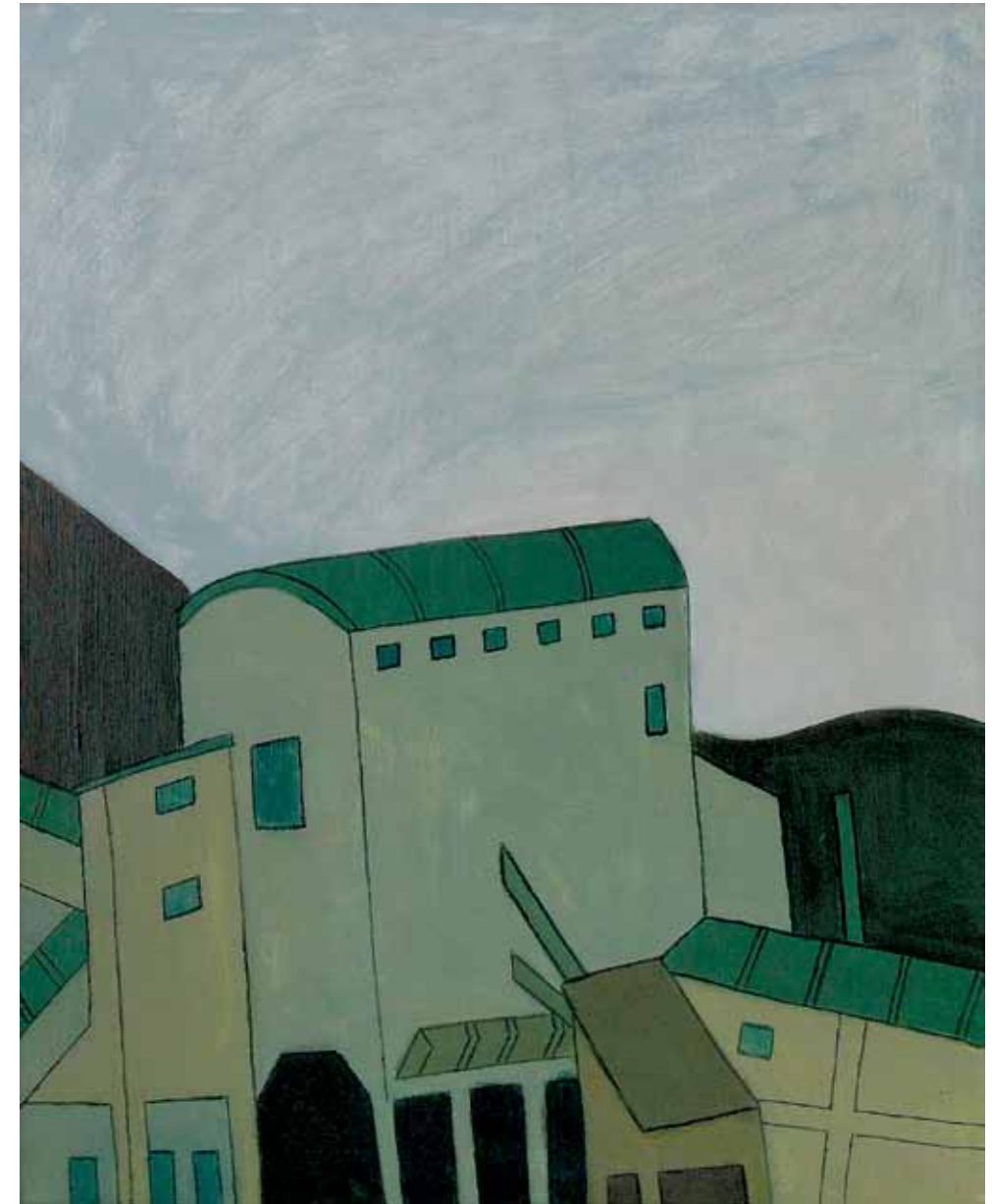
Zvest Apollonio, Avgust Černigoj, Herman Gvardjančič, Zdenko Huzjan, Stane Jarm, Zmago Jeraj, Metka Krašovec, Tomaž Kržišnik, Lojze Logar, Miha Maleš, Franc Novinc, Franc Peršin, Milan Rijavec, Maksim Sedej, Ivo Seljak - Čopič, Jože Slak, France Slana, Ive Šubic, Jože Tisnikar, Vinko Tušek, Franko Vecchiet

Milan Rijavec
Separacija II, olje na platnu, 48 x 60 cm, 1964
Screening II, oil on canvas, 48 x 60 cm, 1964

Ive Šubic
Rudar, olje na lesu, 98,5 x 68,5 cm, 1966
Miner, oil on wood, 98,5 x 68,5 cm, 1966

Ivo Seljak - Čopič
Separacija III, olje na platnu, 68 x 55 cm, 1964
Screening III, oil on canvas, 68 x 55 cm, 1964